

Gierik 20, november 1988

Annmarie Sauer

BUITEN adem
sta ik in dit dal
en duivel
in de nu al ijle lucht
en weet
een leven kan men
niet herstellen
in de hoogste vlucht

Kom terug
naar het dwaallicht
in de nacht
Ik hoor je onuitgesproken woorden
zie onbegane oorden
voel de genadeloze val

Kom terug
uit je ijspijn van kristal
Koester je leegte
en verdriet
maar
vergeet
je kille
stille
zuster niet

Guy Commerman

VRAAG VAN EEN LEERLING

(10 oktober 1988)

Meneer, meneer,
is het echt waar?
Willen ze ons nu echt terugsturen?

De leraar fronste verbaasd de wenkbrauwen.
Ik, maar, waarom, hoe kom je erbij?

Ik zag het op tv, meneer
en las het op dat papiertje
dat in de brievenbus zat
en het stond ook op de muur geklad.
En sommige mensen bekijken me zo zuur.

Maan neen, Naïma,
dat moet je niet geloven,
zo'n vaart loopt het niet.
Waar haal je dat toch?

Ik zag het op tv, meneer.
Ze hebben dat vroeger ook gedaan.
Hele treinen vol kinderen
- het waren joden, geloof ik –
en die werden dan vebrand.

Naïma, stop.
Dat gebeurt nu niet meer.
En dat waren ándere mensen
(hij kon haar moeilijk zeggen,
dat het eigenlijk dezelfde mensen zijn).
Kom, Naïma, rustig maar ...

Ik ken dat land van vader en moeder niet, meneer.
Het is daar zo anders.
Nog meer anders dan hier, zegt vader.
En dan spreekt hij uren niet
en moeder weent stilletjes,
heel stilletjes, in de keuken,
want anders wordt vader verschrikkelijk boos.
Ik ben dan zo bang, meneer.
Ik ben zo bang,
zo bang.

Ward Ruyslinck

EXPERIMENT

Onthoud maar wie je bent
want morgen word je uitgeleend
aan analisten met een gummi hand
gekleurd gespleten en getweend
en sprakeloos gemaakt
wie weet misschien ontmand.

Jawel, onthoud het maar
herhaal voortdurend wie je bent
want als je blauw gespoten
stom en blind en impotent
terugkeert naar je schrijfmachine
en je klaar gedekte tafel
en je vrouw je niet herkent
wie zal dan vader zeggen
en wie lieveling
tegen wat overblijft
van een mislukt experiment?

TE DEUM

Ook ik heb nooit ontdekt
waarom jouw lichaam, lieveling,
uit al zijn zilveren pijpen
als een orgel schalt
van blijdschap
als ik langs de donkere wenteltrap
der lithurgie
jouw schemerig doksaal betreed
en al het andere
verzaligd en verstomd
vergeet.

MAANSOPGANG

Weer zat je lang
onder mijn regenboog,
spectraal verliefd
na het verbranden der kalenders,
je kaken om de volle maan
geklemd
die sinds het winterfeest,
getemd
door het geboefte van het firmament,
niet meer was opgegaan.

Daar zat je dan,
je lippen als twee wilde twijgen
heen en weer bewogen
in mijn hijgen,
je lichaam overhellend
als een schrikkeljaar,
een dag om langer
in te leven
zonder vrees.

OP EEN EZEL AAN ZEE

Toen ik een halve eeuw geleden
aan zee was met mijn suikertante,
die naar de ingetogen zeden
van weleer een zebrabadpak aanhad,
werd ik bevreesd door haar gehesen
op een blinde, hese ezel
en langs de zandkastelen
en de mosselkreken rondgereden.

Ik praatte nu en dan verlegen
in zijn onverschillig ezelsoor.
Dat ik te zwaar op hem zou wegen,
daar was ik almaar banger voor.
Maar hij verstond mijn zorgen niet
en ik niet mijn verdriet.

Nu wordt zijn viltig vel
aan de geleerden uitgereikt.
Het leven is allicht een hel
voor wie niet op de mens gelijkt.

Monika La Cascio

HET BLIJFT

een zalige pijn
Weerzien, weggaan
strelen en verlaten
Woorden en wonden
worden ouder
jij komt dichterbij
en maakt me blind

Schrijven wordt
een stramme gewoonte
een moeizaam geloven
dat na de avond
nog de beloning komt
van de nacht

PLOTS

weet ik niet meer
wie je bent
versta ik niet meer
wat je zegt
wordt je stem
een spooktrein
naar je eigen
glazen woestijn
waar alleen
scherven en fata morgana's
dzelfde taal spreken

DE HORIZON

ben ik kwijt
maar ergens
tussen avond en nacht
ben jij
de laatste mijlpaal
waaraan ik mijn leven
te rusten hang

EN ALLEEN
blijft dan de angst.
Na je maanzieke handen
je nachtzieke mond
blijft alleen
het bange geluk
de warme twijfel
dat je woorden
tedere rovers waren
strandjutters bij woelige zee
die bij hoogtij
met lege handen vertrekken
naar een grijze illusie
een volgende
vage dag

Bert Hildebrandt

EEN LAATSTE PARADIJS

De pijnbomen
dromen in de zomerzon,
roerloos, tevreden
met het zijn.

De zwoele bries
vertelt fluisterend
een eeuwenoud verhaal
van de zee,
het rood geblakerd land,
waar rozemarijn
en wilde agaven bloeien.

De krekels tjirpen traag
eindelozes canons
in mineur.
Hagedissen stoeien
purperen arabesken,
danst de schaduw
langzaam de pavane.

Hier is geen mijn
geen dijn
zoals het in
een paradijs moet wezen.
En als de nacht
op naakte voeten komt,
de solfergele maan
in al haar luister gloort,
baden wij naakt
in haar hemels licht,
dansen als kinderen
oeroude ritualen.

Danken alle goden
zoals het heidenen ligt.
Dit paradijs,
dit hemelhuis,
dit oord van stille wijding
is eindeloos goed,
welig van bevrijding.

DE DOOD VAN DE ZEEMAN

De man was oud
en zat van dagen.
Hij had zijn leven lang
de wereld rondgevaren,
oost- en westwaarts
van de zon.

Hij had naar goud gezocht
in Peru,
naar liefde
in Santander
en nog veel meer,
dat hij soms gevonden had
en weer verloren.

Jij kende namen
van baaien en rivieren
die klonken als muziek,
de man was oud,
de man was ziek.

hij gaf zijn dank,
met goede raad
en zegde hoe het verder
met hem moest.
Sprak over weer en wind,
zoals het voor een zeeman past.

Dan is het stil geworden,
als bij het keren van de tij.
Een enkel woord
heeft hij nog gezegd,
een naam genoemd,
van een vrouw
of een schip.

BELIJDENIS

Getuigen wil ik niet
noch verklaren,
enkel zijn.
Ook het zijn
zal ik eens verzaken,
met dankbaarheid
in overgave aan het niet.

Ik wens geen hemel,
geen glorieuze paradijzen,
noch eeuwig god te zien.
Met een glimp van de maan,
met de waan van heden
is mijn hart voldaan.

In het diepste
van mijn denken,
ben en was ik alles,
geen god kan meerder zijn.
Wel wens ik nog
een tijd te dromen,
met anderen hun droom te delen.

Op het scherp van het mes te leven,
nu, vandaag, niet gisteren of morgen,
van wat ik heb te geven.
Ik laat een god
zijn eigen zorgen,
en drink mijn eigen laatste wijn,
ik pleng een teug voor hen die komen.
Ik ben zoals ik ben,
ik kan niet anders zijn.

DE PARABOOL

Alles wat ik weet
is als het droge zand
dat door mijn vingers glijdt.

Alles wat ik ben
is slechts een korte zucht
in het wezen van de eeuwigheid.

Waar was ik gisteren
waar zal ik morgen zijn,
wie is het die ik ben.

Vragend roep ik
in de eindeloze ruimte,
en hoor alleen de echo van mijn stem.

Misschien is alles maar een droom,
of word ik zelf gedroomd
door de dromer van het leven,

en wie is deze zomer dan,
naar waarheid en met zin,
wie zal het antwoord geven.

Mijn denken is als een parabool,
het eindigt in het oneindige
telkens met een nieuw begin.

HET AFSCHEID

De zomer was lang,
een lange hete zomer,
de eerste dode bladeren
vallen traag,
de eerste bladeren
vallen traag
vandaag.

Vandaag, morgen
vallen bladeren neer,
iedere dag meer,
vallen de bladeren
traag omlaag.

Op de lippen van de zon
ligt reeds een koel vaarwel.

Vaarwel zomer,
vaarwel stille boomgetuigen,
laatste bloemen adieu,
adieu ruisen
van de bomen,
dromen adieu.

De vogels zwijgen
in het laatste zomerlicht,
het laatste licht
van een lange zomer.

AVOND

De woorden
die wij spreken
zijn altijd
onvoldragen.

Gedachten
en ons voelen
verlangens
en ons vragen,
zijn als handen
die even raken
en dan weer
uit elkander gaan.

Kom, laat ons
even zwijgen,
zien hoe langzaam
de gouden zon
in zee zal zinken.

Laat ons hier
wat blijven staan,
van deze
koele avondwijn
een laatste
diepe teug
nog drinken.

Begrijpend voor
een korte stond
elkanders ogen peilen
tot we weer,
ieder met
ons eenzaam zelf
dankbaar verder gaan.

Peter Ghysaert

MIJN VIJANDEN heb ik uitgelachen
pubers waren ze weer
met pukkels: sterren
aan een lelijk firmament

ik zei hen: op jullie logica
kun je slappe sla telen
nauwelijks
maar ze luisterden niet, ze dansten
van dwaasheid

Toen knapte er iets, en ze stonden voor mij
als voorheen: deftig, redelijk,
opgegroeid.
Ik heb hen de hand geschud.

Marie Thérèse Vandevijvere

AIDSLIJDER

Nu de angst mijn gelaat geworden is
O, broeder,
jaag mij niet weg
wanneer ik geheel ontkleed
je mijn wonden
van de melaatste steden toon

Ik ben teruggekeerd uit Sodoma
O, broeder,
vraag me niet hoe en waarom
ik draag de infectie
van de afbraakziekte

In mijn ingewanden
brandt een nooit ophoudend vuur
O, broeder,
het angstwekkend woord
steeds herhaald in de nieuwsmedia
heeft diep mijn ziel gefolterd

Hou op,
mijn ogen worden blind

Elohim,

geen dodenzang zal ik zingen
geen zoutsteen
geen standbeeld van misprijzen
wil xorden

Adonai,

open de deur van de tempel
der onvergankelijkheid
Spreek! Een nieuwe bron van kennis
zal ontspringen

Ik zal genezen,
herboren uit de pijn

DE EERSTE LES

(aan Annie Reniers)

Uw woordenklavier
van rijke tonaliteit
klinkt in de ruimte

- een sonatine voor het FUTURSIMO
Uw cadans geeft de diepe kleurenbeelden
van het spectrum weer
harmonische ritmen
van klanken en tinten

- ANDANTE
De 'Città che sale'
komt dichterbij

- CRESCENDO
De 'Boulevards' bewegen

- VIBRATO
De 'Manifestazione'
vervormt letters en structuren

het coloriet vervaagt
verdrongen door luide stemmen
Boccioni, Severini, Carrà
dringen de zaal binnen
De altviool speelt de laatste noten

subliem wit

- TENUTO

'Dasein'

Tadeusz Rosewicz

MIJN POEZIE

legt niets uit
heldert niets op
verloochent niets
omhelst geen totaliteit
vervult geen hoop

stelt geen nieuwe spelregels op
neemt geen deel aan welk spel dan ook
heeft een bepaalde plaats
die zij moet innemen

als ze niet esoterisch is
als ze niet origineel is
als ze geen verbazing wekt
dan hoort dat blijkbaar zo

zij gehoorzaamt aan haar eigen noodzaak
haar eigen mogelijkheden
en beperkingen
zij verliest van zichzelf

zij neemt niet waar voor een andere
en kan ook niet door een andere worden vervangen
open voor iedereen
zonder geheimen

heeft zij vele taken
die zij nooit kan vervullen

STEM

Ze verminken ze martelen elkaar
maar zwijgen met woorden
alsof ze nog een leven
te leven hebben

ze doen alsof
ze zijn vergeten
dat hun lichamen
plegen te sterven
dat de darmen van mensen
gemakkelijk bederven

meedogenloos voor elkaar
zijn ze zwakker
dan planten en dieren
één woord kan ze doden
één blik één glimlach

KLAAGZANG

Ik richt mij tot u priesteres
leraren rechters kunstenaars
schoenmakers dokters ambtenaren
en ook tot jou vader
Hoor mij aan.

Ik ben niet jong meer
laat u niet misleiden
door de slankheid
van mijn lichaam
het aandoenlijke wit van mijn hals
de glans van mijn open gelaat
het dons op mijn zoete bovenlip
mijn cherubijnenglimlach
mijn veerkrachtige tred

ik ben niet jong meer
laat u niet ontroeren
door mijn onschuld
door mijn reinheid
mijn zwakte en broosheid
mijn eenvoud

ik ben twintig jaar oud
ik ben een moordenaar
ik ben een werktuig
blind als de bijl
in de hand van de beul
ik heb een mens vermoord
en met rode vingers
witte vrouwenborsten betast

Verminkt zag ik niets meer
zag ik geen hemel of roos
geen vogel nest of boom
geen Sint Franciscus
Achilles of Hector
Zes jaar lang
stroomde een walm van bloed
uit mijn neusgaten
Ik geloof niet in de verandering van water in wijn
ik geloof niet in de vergeving der zonden
ik geloof niet in de wederopstanding van het lichaam

DRINGENDE ZAKEN

Druk bezig
met vele dringende zaken
vergat ik
dat je ook nog
moet sterven

lichtzinnig
bleef ik die plicht verzuimen
of slechts oppervlakkig
uitvoeren

met ingang van morgen
zal dat allemaal anders zijn

stipt zal ik beginnen te sterven
wijs en vol goede moed
zonder nog tijd te verliezen

AAN TAFEL

Als je aan tafel zit
in de wachtkamer
lees je de krant
denk je zonder kwaad te willen worden
hoe lang moet ik hier nog zitten
aan deze tafel
me deze vrouw

misschien dat we na het eten
de deur opendoen
en ieder zijns weegs gaat

waar heb ik die man eerder gezien

ze veegt haar voorhoofd af
en denkt
dat vreemde gezicht die adem
achter de krant
die stem die handen
die mijn handen
ontglippen

DE MUUR

Ze draaide zich om naar de muur

ze houdt toch van me
waarom dan wendt ze zich van me af

dus met zo'n beweging van het hoofd
kun je je afwenden van de wereld
waar spreuwen tijlpen
en jonge mensen rondwandelen
met schreeuwende dassen

Nu is ze alleen
oog in oog met de dode muur
en zo zal ze blijven staan

zal ze blijven staan voor de muur
die zal groeien en groeien
klein en krampachtig
met gebalde vuist

terwijl ik blijf zitten
met stenen voeten
en haar niet kan losrukken
haar niet kan wegdragen
zij die lichter is dan een zucht

(vertaling: Peter Nijmeijer en Gerard Rasch)

André Sarmate

L'ECOLIER DE MELANCHOLIE

Un chacun va son chemin
A son diable paie des arrhes;
Un chacun a son chagrin:
Vous le vôtre, moi le mien.

Je voudrais d'un ciel lointain...
Dieu, que mes amis sont rares!
Un chacun va son chemin,
A don diable paie des arrhes.

Pour marcher main dans la main,
C'est aimer qui nous égare,
C'est mourir qui nous sépare.
Pour n'avoir qu'un seul destin,
Un chacun va son chemin.

LA TETE HAUTE

J'ai beau garder la tête haute,
Mon dos se voûte peu a peu.
J'ai cru d'abord: 'Ce n'est qu'un jeu!'
Mais plus je tombe, moins je sauté.

Et, à la longue, est-ce ma faute?
J'en e puis plus ce que je veux.
J'ai beau garder la tête haute,
Mon front se ride peu à peu.

Ce que je prends, l'âge me l'ôte.
Pratout je vais – suis en nul lieu.
En plein hiver, reste sans feu.
Sans un ami – je n'ai plus d'ôte...
J'ai beau garder la tête haute!

LA SERENADE ENSANGANTEE

Ah! crevez-moi les yeux,
Mais donnez-la moi nue!
Si je ne puis la voir,
Je saurai la toucher.
Arrachez-moi la langue,
Jetez-la aux corbeaux!
Sin e puis lui dire
Mon désir – la mordrai.

O Marie l’Egyptienne,
Aie pitié de Garcia!
Je me tuerai sans elle;
Elle mourra sans moi.

Retranchez les treize ans
De ma vie de gitan,
Si je peux, pour le reste,
Embrasser ses seins blancs.
Vendez-moi aux enchères
Au plus donnant des diables,
Car la peau de son ventre
Ressemble au paradis.

P Marie l’Egyptienne,
Aie pitié de Garcia!
Je me tuerai sans elle;
Elle mourra sans moi.

Faites-moi au couteau
Mourir par cent blessures,
Si sa bouche amoureuse
Viendra lécher mes plaies
Et percez d’un grand trou
Ma poitrine sauvage
Qu’elle voit mon Coeur batter
Sur elle à flots de sang.

O Marie l’Egyptienne,
Aie pitié de Garcia!
Je me tuerai sans elle;
Elle mourra sans moi.

IK LACH

het licht van de maan

uit

ik lach

het licht van de zon

toe

de stralenkrans wordt uitgekleeft

de rotsspleet wordt vastgehouden

de kluisenaar verlaat de bergketen

de heremiet verlaat het zwijgen

de nacht neemt

de genade van de dag

aan

de nacht neemt

de genade van de dag

over

gegroet zeeschelp

gegroet meester zeester

gegroet maansikkel

gegroet maannacht

het lichtsperma vangt het buiksperma

de oogappel vangt de paradijsvogel

jaag op

de vrouw

verjaag

de man uit de man

kruis een germaan met een romaan

kruis een germaan met een edelgermaan

vertrap de schuld

vertrap het geduld

vertrap het weten

vertrap het denken

schakel over naar de nacht

schakel het bed in

schakel de vrouw uit

Wim Meewis

CUMULUS

Een vruchtbare adelaar dit schuimbekken
rondom winderig slagaderlijke motieven
en dat het roemzuchtig en zo ondankbaar is
jou ondergronds te verkennen als notedop
naar je onverbiddelijk kwestieuze uitspraken
je machinaties (inwendige golfbreuk)
het uitkramen van watersondes.

Voorlief neem ik dit en als je niet meer weet
hoeveel dat in de krakende voeg betekent
die je voetlijn buigt en breekt, ruis dan aan:
een schuimende arend, een dierlijke schede
schenk ik je vrede en bedlegerigheid
voorwaar tot aan je eerste asymptoot

G. H. Visser

RECUEILLEMENT

Sois sage, o ma Douleur, et tiens-toi plus tranquille.
Tu réclamaï le Soir: il descend; le voici:
Une atmosphère obscure envelope la ville,
Aux uns portant la paix, aux autres le souci.

Pendant que des mortels la multitude vile,
Sous le fouet du Plaisir, ce bourreau sans merci,
Va cueillir des remords dans la fête servile,
Ma Douleur, donne-moi la main: viens par ici,

Loin d'eux. Vois se pencher les défuntes Années,
Sur les balcons du ciel, en robes surannées;
Surgir du fond des eaux le Regret souriant;

Le Soleil moribond s'endormir sous une arche,
Et, comme un long linceul trainant à l'Orient,
Entends, ma chère, entends la douce Nuit qui marche.

(Charles Baudelaire)

OVERPEINZING

Wees stil nu, o mijn smart, wil eindelijk rustig worden.
Je wou dat 't avond was; de avond komt, hij daalt.
Een duistere sluier zal weldra de stad omgorden,
Waaruit de een zijn rust, een ander zorgen haalt.

Terwijl de meerderheit der stervelingen jachtend,
Naar veil vermaak zich spoedt en naar goedkoop vertier,
Bij hun ontwaken bitter naar iets beters smachtend,
O smart, reik mij de hand en ga mee weg van hier.

Ver van hen weg. Zie hoe vervloegen jaren
Zich buigen over ons alsof het vrienden waren
Zie hoe een milde spijt ons lijkt te willen troosten.

Zie hoe de moede zon zich zacht te rusten vlijt
En als een lange lijkwa slepend naar het oosten,
Hoor, lieve, hoor de zoete nacht die schrijdt.

LE SYLPHE

Ni vu ni connu
Je suis le parfum
Vivant et défunt
Dans le vent venu!

Ni vu ni connu,
Hasard ou génie?
A peine venu
La tâche est finie!

Ni lu ni compris?
Aux meilleurs esprits
que d'erreurs promises!

Ni vu ni connu,
Le temps d'un sein nu,
Entre deux chemises.

(Paul Valéry)

1.

Gezien noch geweten
Ben ik als een zucht
In de ochtendlucht
Door niemand geweten.

Gezien noch geweten
Is 't toeval of opzet?
Nog nauwlijks begint het
Of 't is weer vergeten!

Gelezen, gesnapt?
Niet te vlot gehapt
O schrandere geleerde!

Gezien noch gevat
Als het borstje glad
Toen het hemdje keerde.

2.

Wie maakt me wat?
Ik ben de essentie
Van d'existentie
Door niemand gevat.

Wie maakt me wat?
Is 't een gok of expres?
Pas strijk je 't papier glad
Of uit is de les!

Gelezen, begrepen?
Pas op voor de knepen
Je ziet ze meest niet.

Geen haan zal er kraaien
Naar wie je wilt aaien.
Moraal van dit lied!

3.

Ik dartle elf
Dans ongezien
en zweem misschien
van 't leven zelf.

Toeval of opzet?
Men weet het niet!
Nauwlijks begint het
Of uit is 't lied.

't Ontgaat de meesten
Der schrandre geesten
Het essentiële.

Wel wie zijn tijd
Vreugdevol slijt
Met min en spelen.

4.

Als een vluchtige geur, onbepaald,
Zacht door het koeltje bewogen
ben ik, zo present, zo vervlogen
Nooit door een mens achterhaald

Stompzinnig toeval? Geniaal project?
Wie zal dit leven naar waarde schatten!
Nauwlijks begint men zijn taak te vaten
Of het bestaan kan niet langer gerekt.

Staakt toch het lezen, het noeste studeren
De ware wijsheid laat zich niet leren
Uit folianten. Zij is gave.

Vluchtig gekruiste dingen van schoonheid
Zijn voor de naarstig zwoegende mensheid
Betere bron om de dorst aan te laven.